

**แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของภูมิปัญญาท้องถิ่น
เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โรงเรียนไทยราษฎร์คีรี**
**Participating management guidelines of local wisdom to promote
career skills for ethnic students Thairatkheeree School**

ศิริภัสสร ชุมภูเทพ¹

Siraphassorn Chumphootep

Received: 11 October 2020; Revised: 15 November 2020; Accepted: 30 November 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพ ความต้องการและแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โรงเรียนไทยราษฎร์คีรี ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้แบบสอบถาม โดยการประชุมรับฟังความคิดเห็น คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศึกษาสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โรงเรียนไทยราษฎร์คีรี ประกอบด้วย แนวทางการส่งเสริมทักษะอาชีพ ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการจัดหาแหล่งเรียนรู้ สื่อ งบประมาณ และด้านการวัดประเมินผล คณะกรรมการบริหารแบบมีส่วนร่วม กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม ทั้ง 4 ขั้นตอน คือ ร่วมการวางแผน ร่วมการตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ และร่วมติดตาม ประเมินผล ผลผลิต ประกอบด้วย นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพ นักเรียนมีความรู้ในการประกอบอาชีพ นักเรียนมีทักษะในการประกอบอาชีพ นักเรียนสามารถประกอบอาชีพ มีรายได้ และนักเรียนมีคุณลักษณะคนทำงานในศตวรรษใหม่ และผลลัพธ์ ประกอบด้วย นักเรียนเป็นแบบอย่างที่ดีที่สามารถสร้างเครือข่าย ขยายองค์ความรู้สู่ชุมชน และโรงเรียนเป็นศูนย์ฝึกอาชีพและแหล่งเรียนรู้อาชีพสู่ชุมชน

คำสำคัญ: การบริหารแบบมีส่วนร่วม, ภูมิปัญญาท้องถิ่น, ส่งเสริมทักษะอาชีพ, นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

¹ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนไทยราษฎร์คีรี E-mail: npchum@gmail.com เบอร์โทร: 093-132-8195

Abstract

This research aims as follows: 1) To study the condition, the needs and guidelines of the participation of local wisdom to promote career skills for ethnic students. Thairatkheeree School. Collect data collection use questionnaires by meeting to listen to comments. Basic school board ,Teacher responsible for academic, Work Teacher subjects learning career and technology. Students, Student parents, Local wisdoms. Study best practice and interview qualified people. Analyze data by content analysis.

The findings showed that the participation management guidelines of local wisdom to promote career skills for ethnic students Thairatkheeree School. consists of guidelines for enhancing career skills in all four areas, namely Curriculum, Teaching and learning activities. Procuring learning sources, media, budgets, Evaluation and evaluation Participatory executive board and the participatory management process in all four phases, namely, Joint planning Join the decision, Joint operation and follow up and evaluate. The products consist of Students have good attitudes towards their careers. Students have professional knowledge. Students have professional skills. Students are able to make a career, earn income. Students have characteristics of workers in the new century. and results include Students are good role models, able to create networks Expand knowledge to the community. The school is a career training center and a career learning center to the community

Keywords: Participative Management , Local Wisdom , Promote Career Skills,
Ethnic Students.

บทนำ

พระราชดำรัสของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ความว่า “...เรื่องการศึกษา ต้องเน้นคุณภาพและโอกาสในการศึกษา ไม่ใช่จะสอนอย่างไรก็ได้ โดยไม่มีหลักเกณฑ์ เพราะ การศึกษาเป็นกระบวนการที่ทำให้คนมีความรู้และมีคุณสมบัติต่างๆ ช่วยให้คนนั้นอยู่รอดในโลกได้ เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว และสังคมส่วนรวม เด็กที่ด้อยโอกาสแม้จะมีสาเหตุพื้นฐานของ ความด้อยโอกาสแตกต่างกัน แต่ก็ถือว่าทุกคนมีสิทธิขั้นพื้นฐานเท่าเทียมกัน หากได้ รับโอกาสทาง การศึกษาจะช่วยได้มาก เราช่วยเหลือเด็กที่อยู่ในถิ่นทุรกันดาร เด็กในส่วนที่ไม่มีบริการทางการศึกษา เด็กกำพร้า เด็กที่ร่างกายบกพร่อง พิการ แม้แต่พิการทางสมอง ลูกผู้ลี้ภัย และผู้ใหญ่ที่เป็นผู้ต้องขัง หรือผู้ต้องโทษ เราพยายามที่จะทำให้เกิดโอกาสในการศึกษา...” (สำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพ รัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, 2558)

“...น่าจะลองพิจารณานำเนื้อหาเกี่ยวกับการสอนวิชาชีพที่หลากหลายมาใส่ในระบบด้วย เพื่อให้ผู้ด้อยโอกาสหรือผู้ที่อยู่ในชนบทห่างไกลได้มีโอกาสเรียนรู้วิชาชีพที่ตนสนใจ เพื่อไปประกอบ อาชีพหาเลี้ยงตนและครอบครัว...” (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2556: ออนไลน์)

จากพระราชดำรัสของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในด้านการทรงงาน ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ทรงมุ่งให้เด็กและเยาวชนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา การศึกษาขั้นพื้นฐานจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญต่อการสร้างและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทั้งทางด้าน สังคม เศรษฐกิจ และการเมืองซึ่งสอดคล้องกับสถานะกระแสโลกาภิวัตน์ที่ปรับเปลี่ยนอย่างรวดเร็ว และมีความซับซ้อนมากขึ้น ประกอบกับการพัฒนาประเทศที่ผ่านมามุ่งสู่สังคมอุตสาหกรรม จนเกิด เป็นการพัฒนาที่ขาดความสมดุลและไม่ยั่งยืน การพัฒนาทางวัตถุไม่สมดุลกับการพัฒนาคน ปัญหา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมและขาดแคลน ความเสื่อมถอยของวัฒนธรรมส่งผลต่อ คุณภาพชีวิตและวิถีการดำรงชีวิตของประชาชนทั้งประเทศ การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญต่อการ สร้างและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อรองรับและสร้างภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคน ผ่านระบบการศึกษา โดยได้บัญญัติไว้ใน มาตรา 30 ได้กำหนดว่า การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อ บุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิดเชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทาง กายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษา อบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติ แห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้ มาตรา 49 ได้ระบุไว้ว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” ดังนั้นรัฐบาลจึงต้องจัดการศึกษา ให้กับเด็กในวัยเรียนทุกเชื้อชาติ ศาสนา รวมทั้งเด็กที่ไม่มีหลักฐานทางทะเบียนราษฎรและเด็กที่ไม่มี สัญชาติไทย (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550, 2550: หน้า16, หน้า31)

สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ที่ได้บัญญัติไว้ใน มาตรา 10 เกี่ยวกับสิทธิและโอกาสในการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้หรือมีร่างกายพิการหรือทุพพลภาพหรือ บุคคลที่ไม่สามารถพึ่งตนเองได้หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและ โอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542, 2542, หน้า 4) สอดคล้องกับปฏิญญาสากลขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิเด็ก ซึ่งในส่วนที่รัฐพึงต้อง รับผิดชอบต่อเด็ก ประกอบด้วย 4 ประการ ได้แก่ 1) สิทธิการมีชีวิตรอด 2) สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา 3) สิทธิที่จะได้รับการคุ้มครอง และ 4) สิทธิเพื่อมีส่วนร่วม นอกจากนั้นในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิ เด็ก ยังมีหลักการคุ้มครองเด็กผู้ด้อยโอกาส โดยมุ่งคุ้มครองให้เด็กด้อยโอกาส เด็กผู้ขาดไร้ผู้อุปการะ เด็กผู้ตกอยู่ในภยันตรายและเด็กพิการ ได้รับการดูแลและอุปการะเลี้ยงดูให้เท่าเทียมกับเด็กทั่วไป (ยูนิ เซฟ ประเทศไทย, 2558) จากปฏิญญาสากล กฎหมาย พระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องจะพบว่า สังคมโลก ต่างให้ความสำคัญกับกระแสสิทธิมนุษยชนและกระแสประชาธิปไตย คนทุกคนมีสิทธิได้รับความ เป็นธรรมในสิทธิที่ตนเองควรจะได้รับตั้งแต่แรกเกิดคือสิทธิที่จะต้องอยู่รอด สิทธิในการได้รับความ คุ้มครองตามกฎหมายและสิทธิที่จะได้รับการศึกษาและฝึกอบรมที่สอดคล้องกับสภาพวิวัฒนาการของ สังคม เศรษฐกิจใหม่ที่เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ รัฐต้องจัดการศึกษาเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา นั้นหมายถึงการที่บุคคลมีโอกาสดำเนินการทางการศึกษาที่มีคุณภาพโดยได้รับการจัดสรรทรัพยากร ทางการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของสภาพบริบทสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้ได้ผลผลิตคือคุณภาพของการศึกษาตามมาตรฐานของบริบทสังคม (มนต์กวี สมนิการณ, 2555, หน้า18)

โรงเรียนไทยราษฎร์ศิริ เดิมชื่อโรงเรียนตำราจตระเวนชายแดนไทยราษฎร์ศิริ ตั้งอยู่หมู่ที่ 6 ตำบลช่องแคบ อำเภอบพพระ จังหวัดตาก เริ่มสร้างเมื่อวันที่ 5 เมษายน พ.ศ. 2522 โดยความ ร่วมมือของราษฎรบ้านเสรีราษฎร์ และกำลังตำราจตระเวนชายแดนที่ 34 ราษฎรได้มอบที่ดินจำนวน 15 ไร่ และเงินจำนวน 10,000 บาทเพื่อสร้างอาคารเรียนชั่วคราว 1หลัง ขนาด 6 X 24 เมตร จำนวน 2 ห้อง อาคารเรียนชั่วคราวตั้งอยู่ในบริเวณวัดราษฎร์เจริญธรรม เริ่มเปิดสอนเมื่อวันที่ 1พฤษภาคม พ.ศ. 2522 เปิดเรียนตั้งแต่ชั้น ป.1 – ป. 4 ปี พ.ศ. 2527 ขยายชั้นเรียนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยมี ดาบทำราจเกรียง แก่นสัมพันธ์ ทำหน้าที่ครูใหญ่

ปีพ.ศ.2528 พ.ต.อ.สุชาติ วัฒนศิริ ผู้กำกับการกองกำลังตำราจตระเวนชายแดนที่ 34 และ คณะบริษัทติตทแฮล์มการทองเที่ยว ได้บริจาคเงินสร้างอาคารเรียนถาวรขึ้น เป็นอาคาร ป. 1 ก. (ไม้) ขนาด 4 ห้องเรียน ก่อสร้างเสร็จเมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2529 โดยทำพิธีมอบในวันที่ 3 พฤษภาคม พ.ศ.2529

ในวันที่ 10 พฤษภาคม พ.ศ.2531 กองกำลังตำรวจตระเวนชายแดนที่ 34 ได้มอบโอนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนไทยราษฎร์ศิริ ให้กับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยมีนายสุรินทร์ สุธาสัย ผู้อำนวยการประถมศึกษาจังหวัดตาก เป็นผู้รับมอบ

ปัจจุบันโรงเรียนไทยราษฎร์ศิริ จัดการศึกษา 3 ระดับคือระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา มีนักเรียนทั้งสิ้น จำนวน 811 คน จัดชั้นเรียนออกเป็น 30 ชั้นเรียน มีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 35 คน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน ข้าราชการครูผู้ปฏิบัติการสอน จำนวน 27 คน พนักงานราชการ จำนวน 2 คน ลูกจ้างชั่วคราว จำนวน 5 คน โรงเรียนตั้งอยู่บนภูเขาสูงจากระดับน้ำทะเล 560 เมตร โรงเรียนมีเนื้อที่ 16 ไร่ โรงเรียนมีหมู่บ้านในเขตบริการ จำนวน 1 ตำบล 3 หมู่บ้าน ประกอบด้วย ตำบลช่องแคบ หมู่ 6 หมู่บ้านเสรีราษฎร์ หมู่ 8 หมู่บ้านเสรีราษฎร์ใหม่และหมู่ 14 หมู่บ้านสามยอดดอย

แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2563 รายงานผลการดำเนินการประจำปีการศึกษา 2561 (โรงเรียนไทยราษฎร์ศิริ.2563 : 3) พบว่า โรงเรียนไทยราษฎร์ศิริมีนักเรียนทั้งหมดจำนวน 811 คน ซึ่งเป็นเด็กคนไทยและกลุ่มชาติพันธุ์ ประกอบด้วยชาวไทย ชาวเขาเผ่าม้ง พม่า กระเหรี่ยง มอญ อิสลาม ซึ่งถือว่าเป็นเด็กด้อยโอกาสร้อยละ 100 ผลการจัดการศึกษา ด้านปริมาณ ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 29 คน ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น 29 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด โดยศึกษาต่อสายสามัญ 5 คน คิดเป็นร้อยละ 17.24 ของจำนวนนักเรียนที่ศึกษาต่อ ศึกษาต่อสายอาชีวศึกษา 24 คน คิดเป็นร้อยละ 82.76 ของจำนวนนักเรียนที่ศึกษาต่อ ด้านคุณภาพ คะแนนเฉลี่ยในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ในระดับชั้นประถมศึกษา รวมเฉลี่ยร้อยละ 85.65 และระดับชั้นมัธยมศึกษา รวมเฉลี่ยร้อยละ 76.00 รางวัลระดับเหรียญทอง กิจกรรมการแข่งขันทำอาหารน้ำพริกผักสด เครื่องเคียง ระดับม.1-ม.3 งานศิลปหัตถกรรมนักเรียนระดับภาคเหนือ ครั้งที่ 68 ปีการศึกษา 2561 จังหวัดพะเยา

รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ.2554-2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ให้ข้อเสนอแนะจุดที่ควรพัฒนา ด้านการบริหารจัดการศึกษา ด้านโอกาส ผู้นำชุมชน ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาด้วยดี ชุมชนเป็นชุมชนชนบท มีขนบธรรมเนียม ประเพณีที่ดีงามเป็นแบบอย่างที่ดีต่อเด็ก มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายมีแหล่งน้ำตก มีธรรมชาติเนินเขาที่สวยงาม มีภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอาชีพหลากหลาย เป็นโอกาสที่ดีที่สถานศึกษาจะได้นำผู้เรียนไปเรียนรู้ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในลักษณะชมรมหรือคณะกรรมการเพื่อให้เกิดพลังส่งเสริมการพัฒนาอย่างจริงจัง สถานศึกษาควรจัดทำโครงการด้านระดมสรรพกำลังในทุกด้านเพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ อาทิ ระดมการมีส่วนร่วมโดยสรรพากร หน่วยงาน ผู้ปกครอง ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้นำท้องถิ่น ผู้บริหารหน่วยงานรัฐหรือเอกชน เข้ามาร่วมเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาหรือกรรมการอุปถัมภ์หรือกรรมการพัฒนาสถานศึกษาด้านต่างๆ ด้วยการ

ทำบันทึกความร่วมมืออย่างเป็นทางการเป็นกิจจะลักษณะ อาศัยลักษณะพิเศษของสถานศึกษาที่จัดการศึกษาสำหรับสำหรับหลายชนชาติ ซึ่งอยู่ห่างไกลความเจริญ ประชาสัมพันธ์อย่างกว้างขวางเพื่อจัดระดมทุน หรือขอความช่วยเหลือในสิ่งที่ขาดแคลน เช่น อาคารเรียน หรือการจัดหา จัดจ้างครูเพิ่มเติม อัตราค่าจ้างที่รัฐจัดให้ซึ่งไม่เพียงพอ เป็นต้น(สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน):2558,หน้า 4,5,6)

การจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความต้องการสำหรับเด็กด้อยโอกาสกลุ่มชาติพันธุ์โรงเรียนไทยราษฎร์ศรี การจัดการศึกษาด้านอาชีพ จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้มีนโยบายการจัดการศึกษาด้านอาชีพ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรที่พัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งกำหนดให้การจัดการศึกษาตามหลักสูตรต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยพัฒนาทั้งด้านความรู้ทางวิชาการ และทักษะสำคัญที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต รวมถึงการประกอบอาชีพ ซึ่งหลักสูตรได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด รวมทั้งสมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ที่เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้เรียนพึงมีในการดำรงชีวิตในโลกยุคปัจจุบัน ในส่วนของการพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพนั้น หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีเป็น 1 ใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานที่ผู้เรียนทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องเรียนรู้ เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เห็นแนวทางในการประกอบอาชีพ ซึ่งรวมไปถึงทักษะในการวางแผนการทำงาน การแก้ปัญหา การแสวงหาความรู้ และการจัดการ สามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการทำงานอย่างมีความคิดสร้างสรรค์ และมีเจตคติที่ดีต่อการทำงาน มีศักยภาพในการแข่งขันในสังคมไทย ประชาคมอาเซียน และสังคมโลก(สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา,2555,หน้า3) สู่ประเทศไทย 4.0 เป็นยุคเทคโนโลยีสมัยใหม่และนวัตกรรม การศึกษา 4.0 คือการนำองค์ความรู้มาบูรณาการสร้างนวัตกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจก็เช่นกัน ต้องขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างน้อยใน 3 มิติสำคัญ คือ การเปลี่ยนจากการผลิตสินค้าโภคภัณฑ์ไปสู่สินค้าเชิงนวัตกรรม การเปลี่ยนจากการขับเคลื่อนประเทศด้วยภาคอุตสาหกรรม ไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม และการเปลี่ยนจากการเน้นภาคการผลิตสินค้า ไปสู่การเน้นภาคบริการมากขึ้น (ดิเรก พรสีมา,2559) และเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมที่จะเข้าสู่ยุคของการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาของประเทศครั้งสำคัญที่จะพัฒนาประชากรในวัยเรียนทุกคน และทุกกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งหมายรวมถึง กลุ่มผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มผู้ด้อยโอกาส และกลุ่มที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลทุรกันดาร ให้มีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี

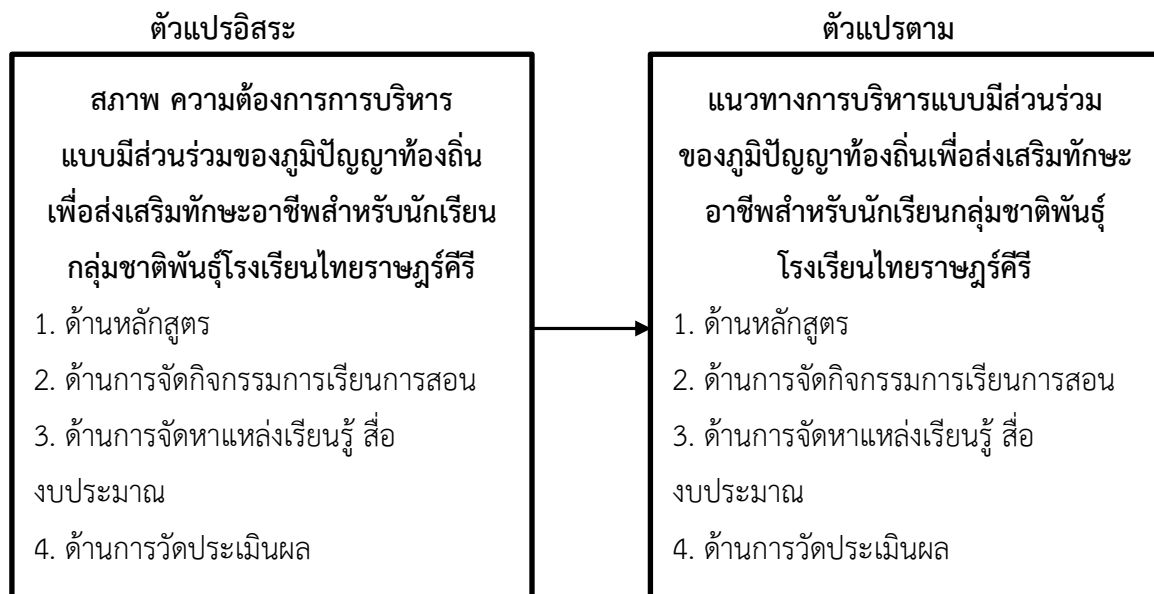
มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติ และพลเมืองโลกที่ดี มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่ 3 และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สู่การเป็นคนไทยและพลโลกที่มีทักษะการคิดขั้นสูง เป็นนวัตกรรม นักคิด ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562, ออนไลน์)

จากความต้องการหลายประการในการจัดการศึกษาของโรงเรียนไทยราษฎร์ศิริ ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์หามาการบริหารแบบมีส่วนร่วม จึงมีความสำคัญต่อการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์โรงเรียนไทยราษฎร์ศิริ ที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในพื้นที่ในการจัดการศึกษาให้นักเรียนที่จะต้องจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับสภาพบริบทของพื้นที่ โรงเรียนสามารถพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งจะนำไปสู่การเพิ่มโอกาสและสิทธิทางการศึกษา และตอบสนองความต้องการของนักเรียน พัฒนาให้นักเรียนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสมบูรณ์ทางด้านร่างกาย สติปัญญา และจิตใจ เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ที่สามารถเผชิญปัญหาที่เปลี่ยนแปลงไปตามสภาวะการณ์ของโลก มีทักษะชีวิตในการประกอบอาชีพมีความมั่นคงในการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สืบสานวัฒนธรรมประเพณีสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขบนความหลากหลายด้วยความรักสามัคคี ความมั่นคงของประเทศไทยได้อย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพ ความต้องการและแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์โรงเรียนไทยราษฎร์ศิริ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์โรงเรียนไทยราษฎร์คีรี มีขั้นตอน ดังนี้

ศึกษาสภาพ ความต้องการและแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์โรงเรียนไทยราษฎร์คีรี โดยการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน ภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 25 คน ศึกษาการบริหารสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี จำนวน 3 แห่ง และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 คน การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โรงเรียนไทยราษฎร์คีรี ประกอบด้วย 1.แนวทางการส่งเสริมทักษะอาชีพ ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการจัดหาแหล่งเรียนรู้ สื่อ งบประมาณ ด้านการวัดประเมินผล 2.คณะกรรมการบริหารแบบมีส่วนร่วม 3. กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม ทั้ง 4 ขั้นตอน คือ ร่วมการวางแผน ร่วมการตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ และร่วมติดตาม ประเมินผล 4.ผลผลิต ประกอบด้วย นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการ

ประกอบอาชีพ นักเรียนมีความรู้ในการประกอบอาชีพ นักเรียนมีทักษะในการประกอบอาชีพ นักเรียนสามารถประกอบอาชีพ มีรายได้ และนักเรียนมีคุณลักษณะคนทำงานในศตวรรษใหม่ และ ผลลัพธ์ ประกอบด้วย นักเรียนเป็นแบบอย่างที่ดีสามารถสร้างเครือข่าย ขยายองค์ความรู้สู่ชุมชน และโรงเรียนเป็นศูนย์ฝึกอาชีพและแหล่งเรียนรู้อาชีพสู่ชุมชน

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โรงเรียนไทยราษฎร์ศรี ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพ ความต้องการ และแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์โรงเรียนไทยราษฎร์ศรี โดยใช้การประชุม รับฟังความคิดเห็น คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน ภูมิปัญญาท้องถิ่น การศึกษา สถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) และโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โรงเรียนไทยราษฎร์ศรี ประกอบด้วย แนวทางการส่งเสริมทักษะอาชีพ ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการจัดหาแหล่งเรียนรู้ สื่อ งบประมาณ ด้านการวัด ประเมินผล คณะกรรมการบริหารแบบมีส่วนร่วม และกระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม ทั้ง 4 ขั้นตอน คือ ร่วมการวางแผน ร่วมการตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ และร่วมติดตาม ประเมินผล ผลผลิต คือ 1. นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพ 2. นักเรียนมีความรู้ในการประกอบอาชีพ 3. นักเรียนมีทักษะในการประกอบอาชีพ 4. นักเรียนสามารถประกอบอาชีพ มีรายได้ 5. นักเรียนมีคุณลักษณะคนทำงานในศตวรรษใหม่ และผลลัพธ์ คือ 1.นักเรียนเป็นแบบอย่างที่ดีสามารถสร้างเครือข่าย ขยายองค์ความรู้สู่ชุมชน 2. โรงเรียนเป็นศูนย์ฝึกอาชีพและแหล่งเรียนรู้อาชีพสู่ชุมชน สอดคล้องกับสมพงษ์ ลอยลม (2547, น. 88-92) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านการสนับสนุนส่งเสริมและนิเทศติดตามผลของผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริม ครูผู้สอน โดยการจัดหาเอกสารให้นำไปศึกษา แหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการสร้างแรงจูงใจโดยเชิญผู้ถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น เข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน และนำคณะครู เข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน มีการระดมการมีส่วนร่วมจากฝ่ายต่าง ๆ มาร่วมพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน ได้แก่ครูผู้สอน ผู้มีความรู้ ความสามารถด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียน และนิเทศติดตามการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการของโรงเรียน 2) ด้านการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนได้นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนาการเรียนการสอน ได้ความรู้

จากการสอบถามผู้เชี่ยวชาญ การเข้ารับการอบรม สัมมนาและศึกษาดูงาน ส่วนวิธีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนส่วนใหญ่ นำนักเรียนไปศึกษาพื้นที่ที่อยู่ของผู้ถ่ายทอด ผู้ถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นส่วนใหญ่ คือ ผู้อาวุโสในท้องถิ่น พระสงฆ์ผู้นำศาสนาโดยมีขั้นตอนคือ สำรวจสภาพภูมิปัญญาท้องถิ่น ศึกษาสภาพความต้องการของท้องถิ่น การจัดทำแผนการสอนร่วมกับผู้ถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น 3) ด้านการถ่ายทอดความรู้หรือประสบการณ์และการมีส่วนร่วมของผู้ถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้ถ่ายทอดส่วนใหญ่ได้รับเชิญให้มาร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน วิธีการถ่ายทอดที่สำคัญ คือ การสาธิตหรือแสดงให้นักเรียนและครูดู จากนั้น จึงเป็นการฝึกปฏิบัติ วิธีที่ได้ผลดีที่สุด คือ การเรียนเป็นกลุ่ม โดยไปศึกษาในพื้นที่ที่อยู่ของผู้ถ่ายทอด และให้ครูผู้สอนสอนสืบต่อจากผู้ถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ดิเรก พรสีมา. (2559,4 พฤศจิกายน). ครูไทย 4.0.มติชน.[ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : https://www.matichon.co.th/columnists/news_345042 (วันที่ค้นข้อมูล: 30 มีนาคม พ.ศ. 2562).
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (2542,19 สิงหาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก, หน้า 4.
- มนต์ภัส มโนการณ. (2555). การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานบนพื้นที่สูงและทุรกันดาร. วิทยานิพนธ์ กศ.ด., มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ยูนิเซฟ ประเทศไทย. (2558). อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (CRC). [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: https://www.unicef.org/thailand/tha/overview_5954.html. (วันที่ค้นข้อมูล: 30 มีนาคม พ.ศ. 2562).
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. (2550, 24 สิงหาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 142 ตอนที่ 47 ก. หน้า 15.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.(2562).นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: <https://www.obec.go.th/wpcontent/uploads/2018/10/OBECPolicy62.pdf> (วันที่ค้นข้อมูล: 30 มีนาคม พ.ศ. 2562).
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.(2556).โครงการE-Learning เพื่อพัฒนาอาชีพตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: www.edltv.vec.go.th/index.php?option=com_content. (วันที่ค้นข้อมูล: 30 มีนาคม พ.ศ. 2562).

- สำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี,(2558). **การพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร**. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: http://www.psproject.org/projects/child/child_web/education_dev_teacher.html (วันที่ค้นข้อมูล: 30 มีนาคม พ.ศ. 2562).
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน),(2558).**รายงานการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสาม (พ.ศ.2554-2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพฯ.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2555). **แนวทางการจัดทำหลักสูตรและจัดการเรียนการสอนพื้นฐานอาชีพในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- โรงเรียนไทยราษฎร์คีรี.(2563). **แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2563**. ตาก.